

Szabó Eszter,
TANDEM n.o.
junior koordinátora,
Nagymegyeren él,
szabo.eszter@tandemno.sk

A diákönkormányzatok szerepe

Ahogy a TANDEM nonprofit szervezet diákönkormányzatoknak szóló módszertani kézikönyvében olvasható: „Az iskola rendeltetése szerint arra hivatott, hogy tanítson, átörökítse az emberiség szellemi vagyonát generációról generációra”. Ez a szellemi vagyon nemcsak a tudást, az információk átadását takarja, hanem egy összetettebb, az életre felkészítő tapasztalati tudás és mintaszerezés lehetőségét is magában hordozza. A diákok itt találkoznak először a tágabb közösségi rendszerrel, szabályozással, a demokrácia megnyilvánulásával. Ezért is lényeges, hogy közelebbről megvizsgáljuk, miért fontos, hogy aktívan működő, a köztudatban is élő diákönkormányzata (DÖK) legyen az iskoláknak.

Az iskola vezetősége, a tanárok és az egyes osztályok egymáshoz viszonyított működési rendszere mellett a diákok közvetlenül is találkoznak a különböző szerepek és beosztások létezésével, a munkamegosztással. Vegyük példának az alapiskolás évek elejétől jelen lévő hetesek szerepét, a faliújság-felelősök megválasztását, s a későbbiekben az osztályelnök választását. Ilyen közvetlen lehetőség az iskola diákönkormányzatában történő szerepvállalás is.

Fontosnak tartjuk, hogy a diákok tisztában legyenek a diákönkormányzat mint érdekképviseleti szervezet törvény által biztosított lehetőségeivel. Feladatuk teljes körű ellátását szolgálja, ha tudatában vannak annak, hogy a különböző iskolai és iskolán kívüli rendezvények szervezésén túl érdekvédelmi szervezetként is funkcionál, joga és kötelessége kivenni a részét az iskola működési rendszeréből, állást foglal az iskolával kapcsolatos kérdésekben, képviseleti szerepe van iskolán belül és kívül, törvény által meghatározott módon jön létre, és eszerint is működik. Az ezzel járó felelősség tudatosítása és vállalása növeli az egyes képviselőkben az iskola és diáktársaikkal szembeni elköteleződést. Ennek a folyamatnak egy következő hozadéka az a tény, hogy az iskola diákjai először nyilvánulhatnak

meg mint „választók”, ezzel is közelebb jutva a későbbi helyi, regionális és országos választásokban játszott szerepük tudatosításához. Megtanulhatják, miért fontos, hogy komolyan vegyék választójogukat, és azt, hogy szerepük van az őket képviselő egyének kiválasztásában, és ezáltal közvetett beleszólásuk van az őket is érintő változásokba, az irányításba. Mintát kaphatnak ahhoz, hogy mi szerint hozzák meg döntéseiket, mik számukra azok az értékek és tulajdonságok, amikkel egy őket képviselő személynek rendelkeznie kell. Az iskolán belül, zárt, biztonságos környezetben lehetnek részesei a megfelelően választott képviselők sikereinek és előnyeinek és az alkalmatlanabbak mulasztásai által előidézett hátrányoknak.

Az oktatási intézményeknek ezt a szerteágazó feladatkörét szem előtt tartva, az iskolák formális oktatási rendszeréhez illeszkedően 2006-ban az egyetemistákat tömörítő Diákhálózat a magyarországi Nagyító Alapítvánnyal karöltve elindított egy aktív középiskolásoknak szóló képzéssorozatot, amely azóta más keretek között ugyan, de rendszeresen megvalósul, immár a TANDEM nonprofit szervezettel közösen. Így az egyes középiskolák a tette kész diákoknak lehetőséget nyújthatnak számukra akár teljesen új, alternatív tanulási módszertan kipróbálására, ezzel is bővítve az intézmények képzési repertoárját. A közös munka kezdetén feltérképezésre kerül, hogy mik az egyes diákönkormányzatok erősségei, esetleges hiányosságai, milyen alapokkal rendelkeznek az egyes csapatok. Ezt a célok és igények felmérése követi, ahol a diákok jelezhetik, hogy mik az elképzeléseik a képzéssel kapcsolatban, mit szeretnének megtanulni, miben szeretnének fejlődni, vagy miről szeretnének konkrét információkat kapni. Mindezt interaktív, nem formális módszerekkel. Eleinte kicsit idegenkednek ettől, furcsa nekik, hogy nem a klasszikus módon, nem padokban, egymás mögött ülve (egymás mögé bújva), a megszokott rendszerben kell együttműködniük, de a bemelegítő köröket, össze-

kovácsoló, játékos gyakorlatokat követően hamar beleznek, megbátorodnak a közös munkában.

A képzés további fontos összetevője az egyéni munka és az önismereti rész is, amely rávilágít arra, hogy az eredményes csapatmunka egyik alappillére az, hogy önmagunkkal tisztában legyünk, tudva, hogy mik az adottságaink, mire vagyunk képesek, milyen reakciókat váltanak ki belőlünk az egyes történések, adott esetben a konfliktushelyzetek. A képzés során végig olyan módszerekkel dolgozhatnak, amelyek fókuszáltak, tapasztalati tanulásra éleződnek ki, olyan környezetben, ahol minél kevesebb figyelemelterelő elem veszi őket körül. Ennek egyik eszköze például a partneri viszonyt is kifejező, bizalmi szintet megalapozó kör, melyben ülve vállalniuk kell önmagukat, a gondolataikat, tetteiket, s mindezek következményeit, ezzel segítve az egyéni felelősség gyakorlását is.

A képzés részeként elengedhetetlenek továbbá a kommunikációs gyakorlatok is, melyeken keresztül nemcsak az egymás közötti, az iskolavezetés és más külső szervezetekkel való kommunikációt gyakorolhatják, hanem a nyilvános beszéd és a nonverbális kommunikáció alapjait is elsajátíthatják. A szituációs gyakorlatokon keresztül gyakran merülnek fel a mindennapokban gondot okozó konfliktusforrások, amikkel itt, vezetett folyamatok által, biztonságos környezetben tudunk dolgozni, így segítve ezeket a problémáknak a feloldását.

A közös munka további eredményeként a diákok megtanulnak visszajelzéseket adni és fogadni egymástól, előremozdítva a további csapatmunkát, a belső és külső kommunikáció hatékonyságát. Ennek az elsajátított tudásnak iskolai környezetben való kamatoztatásához nagymértékben hozzájárul az is, ha az aktív diákönkormányzati tagok érzik a támogatást az iskola, a tanárok és a szülők részéről is. Egy kis biztatásnak, megérdemelt dicsőretnek nagy jelentősége van abban, hogy a diákok ne veszítsék el a motivációjukat, hogy érezzék, nem felesleges a munkájuk. A másik fejlődést segítő összetevő az építő kritika, a tanulságok levonása. Mindkettő lényege, hogy tudják, nincsenek magukra hagyva, hogy bizonyos fokú önállósággal rendelkezzenek, de ha kérdés merül fel bennük, bátran fordulhatnak egy tapasztalt, segítő szándékú felnőttökhöz. Amennyiben megkapja egy aktív, lelkes diákönkormányzat mind a két impulzust, eredményesen, nagy igyekezettel fogják megbecsülni a megkapott bizalmat.